

महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळामार्फत इतर मागास प्रवर्गातील महिलांकरीता “महिला स्वयंसिध्दी व्याज परतावा” योजना राबविण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : इमाव २०१८/प्र.क्र.१०८/महामंडळे
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ०७ जून, २०२२

संदर्भ : व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळ पत्र क्र. इमाविवि / प्रकल्प/स्वयंसिध्दी/१०६, दि.२७.०४.२०२२

प्रस्तावना :-

राज्यातील इतर मागास प्रवर्गातील महिलांना स्वयंरोजगार उपलब्ध होवून त्या सक्षम व्हाव्यात या हेतूने महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळामार्फत इतर मागास प्रवर्गातील महिलांकरीता “ महिला स्वयंसिध्दी व्याज परतावा ” योजना राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळामार्फत इतर मागासवर्ग प्रवर्गातील महिलांकरीता “महिला स्वयंसिध्दी व्याज परतावा योजना” राबविण्याची अंमलबजावणी करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

सदर योजनेचे स्वरूप आणि कार्यपध्दती खालीलप्रमाणे राहिल :-

अ. योजनेचा उद्देश-

१. सदर योजना राज्यातील महिला बचत गटातील इतर मागास प्रवर्गातील महिलांकरीता लागू असेल. इतर मागास प्रवर्गातील गरीब, होतकरू, परितक्त्या महिलांचे सक्षमीकरण करून त्यांना स्वावलंबी व आत्मनिर्भर करणे हा उद्देश सदर योजनेचा असल्याने महिलांनी उत्पादीत केलेल्या वस्तूंचे उत्पादन, प्रक्रिया, मूल्य आधारित उद्योगांकरीता बँकांमार्फत मंजूर करण्यात आलेल्या रु.५.०० ते रु.१०.०० लक्षपर्यंतच्या कर्ज रक्कमेवरील १२% व्याजाच्या मर्यादेत व्याज परतावा महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळामार्फत उपलब्ध करून देण्यात येईल.
२. सदर योजना महिला आर्थिक विकास महामंडळाच्या लोकसंचालित साधनकेंद्र (CMRC) च्या सहाय्याने राबविण्यात येईल.

ब. योजनेचे स्वरूप -

१. महिला आर्थिक विकास महामंडळाच्या CMRC मार्फत शिफारस केलेल्या महिला बचत गटात किमान ५०% इतर मागास प्रवर्गातील महिला असतील असा बचत गट व्याज परतावा योजनेसाठी पात्र राहिल.
२. पात्र महिला बचत गटातील इतर मागास प्रवर्गाच्या महिला अर्जदारांना सदर व्याज परतावा योजनेचा लाभ ओबीसी महामंडळाकडून घेता येईल. तसेच सदर बचत गटातील उर्वरित महिलांना महिला आर्थिक विकास महामंडळाकडून तसेच इतर शासकीय विभागाच्या / महामंडळाच्या योजनेतर्गत लाभ देण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येतील.

३. इतर मागास प्रवर्गातील किमान ५०% महिलांचा समावेश असलेल्या पात्र महिला बचत गटास प्रथम टप्प्यात रु.५.०० लक्ष पर्यंत कर्ज बँकेकडून उपलब्ध करून घेण्यास मान्यता देण्यात येईल.
४. प्रथम टप्प्यातील कर्ज नियमित परतफेडीनंतर सदर बचत गट द्वितीय टप्प्यात रु.१०.०० लक्ष पर्यंत कर्ज बँकेकडून मंजूर करून घेण्यास पात्र होईल.
५. बँकेकडून मंजूर केलेल्या कर्ज रक्कमेवरील कमाल १२% व्याजाच्या मर्यादेत व्याज परतावा ओबीसी महामंडळामार्फत अदा करण्यात येईल.
६. ओबीसी महामंडळामार्फत महिला बचत गटाच्या बँक खात्यामध्ये दर तिमाही व्याजाचा परतावा बँकेच्या मंजूरीनुसार ५ वर्षांपर्यंतच्या कालावधीकरीता बँक प्रमाणिकरणानुसार अदा करण्यात येईल.
७. महिला आर्थिक विकास महामंडळाने प्रस्तावित केलेल्या बँका व CMRC यांचेदरम्यान करण्यात आलेल्या MOU तील निकषानुरूप १% शुल्क हे कर्ज रक्कमेवर व १% शुल्क हे परतफेड रक्कमेवर अदा केले जाते. त्या धर्तीवर सदर योजनेत बँकेने मंजूरी केलेल्या रक्कमेच्या १% प्रशासकीय शुल्क कर्ज मंजूरीनंतर व १% प्रशासकीय शुल्क रक्कम संपूर्ण मुद्दल रक्कमेच्या कर्ज परतफेडीनंतर ओबीसी महामंडळकडून महिला आर्थिक विकास महामंडळास अदा करण्यात येईल.

क. अर्जदाराच्या पात्रतेच्या अटी व शर्ती :-

१. महिला बचत गटातील महिला इतर मागास प्रवर्गातील व महाराष्ट्राची रहिवासी असावी.
२. पात्र महिलांचे किमान वय १८ आणि कमाल वय ६० वर्षे राहिल.

ड. अर्जासोबत सादर करावयाची कागदपत्रे / पुरावे -

१. अर्जदारास सक्षम अधिकाऱ्याने निर्गमित केलेला इतर मागास प्रवर्गातील जातीचा दाखला (OBC)
 २. वयाचा पुरावा - उदा. जन्म तारखेचा पुरावा / शाळा सोडल्याचा दाखला.
 ३. रहिवासी दाखला - (आधार कार्ड, ३ महिन्यातील लाईट बिल, फोन बिल झेरॉक्स, प्रॉपर्टी कार्ड, व्होटर कार्ड, पासपोर्ट)
 ४. बचत गटाचे बँक पासबुक झेरॉक्स.
 ५. बचत गटातील महिला सदस्यांचे CMRC कडून प्रमाणित कौटुंबिक उत्पन्नाबाबतचे प्रमाणपत्र अथवा स्वयं-घोषणापत्र.
- अर्जदार महिलेने कोणत्याही वित्तीय संस्थेचा अथवा शासनाच्या योजनेचा किंवा महामंडळामार्फत राबवित येत असलेल्या कोणत्याही योजनेचा लाभ घेतलेला असल्यास पुर्वीच्या कर्ज रक्कमेची संपूर्ण परतफेड केल्याबाबतचे प्रमाणपत्र / स्वयं-घोषणा / प्रतिज्ञापत्र लाभार्थीने सादर करणे आवश्यक राहिल.
- **लोकसंचलित साधनकेंद्र (CMRC) भूमिका** - माविमद्वारा बचत गटाचे नोंदणीकृत फेडरेशन म्हणजेच CMRC सदरहु फेडरेशन सोसायटी नोंदणी अधिनियम, १८६० अँक्टअंतर्गत नोंदणीकृत असून लोकांनी लोकांसाठी बनविलेल्या संस्था या तत्वावर वाटचाल सुरु आहे. सदर फेडरेशनमार्फत बचत गटांची जोपासना करणे, प्रशिक्षण देणे, लेखे अद्ययावत करणे सुयोग्य व पात्र बचतगटांना बँकांमार्फत कर्ज मिळवून देण्यास सहकार्य करणे त्याकरीता बँकांसमवेत समन्वय व परतफेडीकरीता काटेकोरपणे संनियंत्रण करण्यात येते.

१. महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळाच्या प्रस्तावित व्याज परतावा योजनेची माहिती वैयक्तिक / स्वयंसहाय्यता महिला बचत गटास देण्याची कार्यवाही CMRC करेल.
२. महिला बचत गटांना सदर योजनेसाठी प्रोत्साहित करणे, बचत गटातील इमाव प्रवर्गातील अर्जदाराचा योजनेत सहभाग नोंद करणे, त्यांची निवड करणे, इ.
३. महामंडळाच्या निकषानुसार अर्जदारांकडून आवश्यक कागदपत्रांची जुळवा-जुळव करुन घेणे,
४. पात्र लाभार्थीची योजनेच्या पोर्टलवर ऑनलाईन पध्दतीने नोंदणी करणे तसेच नोंदणीनंतर कर्जमंजूरी ते कर्ज वसूलीपर्यंतची संपूर्ण प्रक्रिया महिला आर्थिक विकास महामंडळ व महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळ यांच्या देखरेखीखाली CMRC मार्फत करण्यात येईल.
५. योजनेच्या अनुषंगाने माहिती व्यवस्थापनाची तसेच ओबीसी महामंडळाने मागणी केल्यावर आवश्यकतेनुसार माहिती उपलब्ध करुन देण्याची जबाबदारी CMRC ची असेल.

➤ **महिला आर्थिक विकास महामंडळाचा सहभाग -**

१. जिल्हास्तरावर CMRC मार्फत प्राप्त प्रस्ताव ते बँक मंजूरी व व्याज परतावा पर्यंतची संपूर्ण कार्यवाही विहित पध्दतीने करण्यासाठी महिला आर्थिक विकास महामंडळ जिल्हा कार्यालय महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळाच्या जिल्हा कार्यालयास संपूर्ण सहकार्य करेल.
२. महिला स्वयंसिध्दी व्याज परतावा योजनेच्या अनुषंगाने ओबीसी महामंडळाकडून मागणी केल्यानुसार वेळोवेळी संपूर्ण माहिती पुरविण्याची जबाबदारी महिला आर्थिक विकास महामंडळ जिल्हा कार्यालय तसेच महिला आर्थिक विकास महामंडळ मुख्यालयाची असेल.

इ. कार्यपद्धती-

१. महिला स्वयंसिध्दी व्याज परतावा योजना ही ऑनलाईन पद्धतीने राबविण्यात येईल.
२. CMRC मार्फत प्राप्त झालेल्या प्रस्तावावर विहित पध्दतीने तपासणी करुन सदर प्रस्ताव ओबीसी महामंडळाच्या जिल्हा कार्यालयामार्फत ओबीसी महामंडळाच्या मुख्यालयाकडे पात्रता प्रमाणपत्र (Letter of Intent) निर्गमित करण्याच्या कार्यवाहीकरीता सादर करण्यात येईल.
३. ओबीसी महामंडळाच्या मुख्यालयामार्फत संबंधीत प्रस्तावात LOI पात्रता प्रमाणपत्र निर्गमित करुन त्याची प्रत CMRC ला पुढील कार्यवाहीसाठी अग्रेषित करण्यात येईल.
४. ओबीसी महामंडळाकडून निर्गमित केलेल्या पात्रता प्रमाणपत्राची (Letter of Intent) वैधता १ वर्ष राहिल.
५. LOI द्वारे बँकेने मंजुर केलेल्या आणि नियमित कर्ज परतफेड केलेल्या बचत गटास त्यांच्या भरणा केलेल्या १२% पर्यंतच्या व्याज मर्यादेत व्याज रक्कमेच्या परताव्याची मागणी बँकेच्या प्रमाणिकरणानुसार महामंडळाच्या पोर्टलवर करण्यात यावी.
६. CMRC च्या प्रमाणिकरणानंतर व्याज परताव्याची रक्कम बचत गटाच्या बँक खात्यामध्ये महामंडळामार्फत त्रैमासिक पध्दतीने वर्ग करण्यात येईल.

७. बचत गटास बँकेने मंजूर केलेल्या व्यवसायाचे फोटो वर्षातुन किमान एक वेळा तसेच, कर्ज परतफेडीच्या एकूण कालावधीमध्ये किमान तीन वेळा व्याज परतावा मागणी करतांना वेब पोर्टलवर अपलोड करणे बंधनकारक राहिल.

उक्त योजनेच्या अनुषंगाने महिला आर्थिक विकास महामंडळाची योजनेतील सहभागाबाबतची भूमिका, CMRC ची योजनेतील भूमिका व ओबीसी महामंडळाची कार्यपध्दती इ. बाबत ओबीसी महामंडळ व महिला आर्थिक विकास महामंडळ यांचेदरम्यान संयुक्त करारनामा करण्यात यावा.

२. महिला स्वयंसिध्दी व्याज परतावा योजनेचा आढावा महामंडळामार्फत प्रत्येक वर्षानंतर घेण्यात येईल तसेच योजनेची फलनिष्पत्ती पाहून सदरची योजना पुढे सुरु ठेवावी किंवा बंद करावी याबाबतचा अहवाल शासनास सादर करावा तदनंतर योजना सुरु ठेवावी किंवा कसे याबाबतचा निर्णय शासन मान्यतेने घेण्यात यावा.

३. उक्त योजनेवरील खर्च हा मागणी क्र.झेडजी-०३, २२२५, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, इतर मागासवर्ग व अल्पसंख्यांक यांचे कल्याण, ०३, मागासवर्गीयांचे कल्याण, १०२, आर्थिक विकास, (०१)(०५) महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्ग वित्त आणि विकास महामंडळ या महामंडळास सहाय्यक अनुदान प्रधान लेखाशिर्ष २२२५ एफ २५४ या लेखाशीर्षाखाली उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या आर्थिक तरतुदीमधुन भागविण्यात यावा.

४. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०६०८१६०९४९२०३४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(कैलास साळुंके)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव
२. मा.मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव
३. मा.विरोधी पक्ष नेता (विधानसभा / विधान परिषद), महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
४. मा.सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
५. अध्यक्ष / उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळ, मुंबई
६. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई
७. मंत्रालयीन विभागाचे सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव
८. आयुक्त समाज कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
९. संचालक, इतर मागास बहुजन कल्याण संचालनालय, पुणे
१०. सर्व सह / उप सचिव (महामंडळे), इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण विभाग
१२. महालेखापाल (ले.व अ.) महाराष्ट्र-१ व २, मुंबई / नागपूर
१३. महालेखापाल (ले.प.) महाराष्ट्र-१ व २, मुंबई / नागपूर
१४. सह संचालक, लेखा व कोषागारे, संगणक कक्ष, नवीन प्रशासन भवन, ५ वा मजला, मुंबई

१५. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई / सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१६. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
१७. व्यवस्थापकीय संचालक / सर्व व्यवस्थापक, महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय आणि विकास महामंडळ (मर्या.)
१८. वित्त विभाग (का-व्यय-१४/अर्थोपाय/अर्थसंकल्प-३/साउ) मंत्रालय, मुंबई
१९. नियोजन विभाग (का.१४१३), मंत्रालय, मुंबई
२०. अपर मुख्य सचिव (इ.मा.ब.क.) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
२१. निवडनस्ती (महामंडळे), इतर मागास बहुजन कल्याण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.